

KUSTBEVAKNINGEN

Justitiedepartementet

Enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet och samhällets krisberedskap

Organisatorisk enhet
Avdelningen för
strategisk inriktning och
ledningsstöd

Handläggare
Peter Åkesson

Datum
2021-09-24

Dnr
2021-1523

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2021-06-09

Er referens
Ju2021/02070

Remissvar avseende En ny lag om ordningsvakter m.m. SOU 2021:38

Kustbevakningen lämnar följande synpunkter på Ordningsvaktsutredningens betänkande *En ny lag om ordningsvakter m.m.*

I huvudsak är Kustbevakningen positiv till förslagen i utredningen men i vissa delar kan det behöva göras ytterligare överväganden och förtydliganden i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Möjligheten för en ordningsvakt att transportera frihetsberövade personer

En nyhet i förslaget till den nya lagen om ordningsvakter är att en ordningsvakt ska få möjlighet att transportera personer som har omhändertagits med stöd av lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB) eller 13 § polislagen (PL 13) efter godkännande av Polismyndigheten.

Det förs bl.a. resonemang i utredningen om att vissa ordningsvakter kan vara specialiserade på att utföra transporter (ambulerande patruller) i syfte att ingripande ordningsvakter inte ska behöva lämna sina bevakningsområden. Det torde bl.a. innebära att de ambulerande patrullerna kommer att köra runt i ”ordningsvakts-målade” fordon långt utanför de egentliga avgränsade bevakningsområdena. Det kan då t.ex. mycket väl tänkas att det inträffar händelser mellan olika transportuppdrag där allmänheten kan ha starka förväntningar på att de ambulerande ordningsvakterna ingriper trots att händelsen rent geografiskt ligger utanför de platser en ordningsvakt har sina tjänstebefogenheter. Det nämns i och för sig i motivtexten att ordningsvaktens befogenheter ”sträcks ut” under en transport – för tydlighetens skull bör det övervägas om det i så fall inte borde framgå direkt av lagtexten.

Det kan också ifrågasättas, om nu transporter av frihetsberövade ska vara en uppgift för ordningsvakter, varför transporter av personer som gripits av en ordningsvakt (envarsgripande) inte skulle omfattas av en ordningsvakts befogenhet att transportera. Enligt Kustbevakningens uppfattning är grunden för själva frihetsberövandet av underordnad betydelse för själva transporten som i många fall lär gå till närmaste polisstation oavsett anledning. Mot bakgrund av att gripande enligt rättegångsbalken har ”företräde” framför

POSTADRESS

Kustbevakningen
Box 536
371 23 KARLSKRONA

TELEFON

0776-70 70 00 (växel)

TELEFAX

0455-105 21

E-POST OCH INTERNET

registrator@kustbevakningen.se
www.kustbevakningen.se

omhändertagande enligt LOB och PL 13 skulle det dessutom te sig märkligt om ordningsvakterna måste avbryta transporten för att ett omhändertagande under transporten övergått i ett envarsgripande och på plats invänta polis.

Härutöver kan det framhållas att det av ordalydelsen angående envarsgripande i 24 kap. 7 § rättegångsbalken inte framgår att ”envar” är hänvisad/begränsad till att stanna kvar på platsen för ett envarsgripande och tillkalla på polis. Tvärt om indikerar ordalydelsen i paragrafen ”... överlämnas till närmaste polisman” snarare att det vid bestämmelsen tillkomst förutsattes att den som gripit någon annan vidtog ”transportåtgärder” för att komma i fysisk kontakt med närmaste polisman. Rättsfallet RH 2008:58, som utredningen refererar till (förflyttning av en envarsgripen ca 50 meter till en toalett), behandlade inte frågan om transport/förflyttning av den gripne till närmaste polisman utan snarare en transport från platsen för ingripandet till en annan plats för att där invänta polis. Man kan därför knappast av det rättsfallet dra slutsatsen att det skulle vara ”olagligt” för envar som gripit någon att söka upp närmaste polisman.

Det finns vidare inte heller några författningsförslag som gör det möjligt för ordningsvakter som utför transporter av omhändertagna att bryta mot vissa trafikregler när tjänsteutövningen så kräver. Mot bakgrund av att ordningsvakter inte sällan tjänstgör på platser där fordonstrafik är förbjuden torde det finnas klara behov av att komplettera med olika undantagsbestämmelser som gör det möjligt att t.ex. köra fram ett transportfordon till ett torg eller park där fordonstrafik är förbjuden m.m. Det lär därför behövas författningsändringar i trafikförordningen som undantar ordningsvakter från kravet på att följa vissa trafikregler i likhet med vad som gäller för andra yrkeskategorier (polis, läkare, kustbevakningstjänstemän) som framför fordon i tjänsten.

Ordningsvaktens användning av skjutvapen i tjänsten

Enligt polisens nu gällande föreskrift angående ordningsvakter (PMFS 2017:12 FAP 670-1) framgår av 9 kap. att en ordningsvakt kan tilldelas skjutvapen under vissa förutsättningar. Föreskrifterna är utfärdade endast med stöd av den nuvarande ordningsvaktsförordningen som inte innehåller någon uttrycklig föreskriftsrätt avseende just skjutvapen (skjutvapen nämns inte över huvud taget i lagen eller förordningen om ordningsvakter). Mot bakgrund av att användning skjutvapen är ett synnerligen kraftfullt våld vid ingripanden mot enskilda borde regleringen av ordningsvaktens användning av skjutvapen regleras på åtminstone förordningsnivå i likhet med vad som t.ex. gäller för kustbevakningstjänstemän enligt kustbevakningsförordningen.

Samtycke till personuppgiftsbehandling vid ansökan om ordningsvaktsförordnande (6 § förslaget till ordningsvaktsförordning)

Det kan övervägas om det behövs en specifik reglering av att Polismyndigheten måste ha ett uttryckligt samtycke från den som ansöker om att bli förordnad som ordningsvakt för att kunna hämta in nödvändiga uppgifter. Det borde vara tillräckligt ur ett personuppgiftsskyddsperspektiv att det av regleringen framgår att Polismyndigheten har rätt att hämta in för provningen nödvändiga uppgifter.

Ordningsvaktens rapporteringsskyldighet av brott (10 § förslaget till ordningsvaktsförordning)

Ordningstvaktens rapporteringsskyldighet av brott i 10 § förslaget till ordningstvaktsförordning är enligt sin ordalydelse absolut, d.v.s. det finns ingen möjlighet för en ordningstvakt att lämna rapportteftergift. I praktiken torde det dock i vissa situationer vara en omöjlighet för en ordningstvakt att rapportera samtliga lindrigare brott som kan uppmärksammas under tjänstgöring (t.ex. om flera personer korsar en gata utan att använda ett närliggande övergångsställe i strid mot 14 kap. 9 § trafikförordningen). För att undvika att ha en absolut handlingsregel i författningstext som i praktiken inte kan uppfyllas bör det övervägas att ”mjuka upp” regeln med någon typ av möjlighet till rapportteftergift.

I övrigt har Kustbevakningen inga synpunkter på förslagen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Therese Mattsson. I ärendets handläggning har deltagit verksjuristen Peter Åkesson, föredragande.

Therese Mattsson

Peter Åkesson

Extern digital kopia till:

Justitiedepartementet, enheten för samordning av samhällets krisberedskap
Justitiedepartementet, enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet och samhällets krisberedskap (L4)

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppen, ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO